

καὶ ξένοι Ἰπὴρξαν καὶ ἄλλοι ἐπιδοθέντες μετὰ τὴν ἀποφοίτησίν των καθαρῶς εἰς τὰ γράμματα καὶ ἔνιοι προτιμήσαντες τὴν μουσικὴν ὡς ἐπάγγελμα βιοποριστικόν. Οἱ εἰς ἑτέρας ἀσχολίας ἐπιδοθέντες ἐμετρήθησαν ἐπὶ τῶν δακτύλων.

Ἐνίοτε εὐάρεστος ἔκπληξις ἀναμένει τοὺς ἐν τῷ καταστήματι. Οἱ ἀποφοιτήσαντες ἐπισκέπτονται τὸ ὄρφανοτροφεῖον μετ' οὗ συνεδέθησαν διὰ τῶν προφιλεστάτων καὶ ἱερωτάτων τῆς ψυχῆς ἀναμνήσεων περιεργάζονται τὴν σχολὴν, θεωροῦσι τὰ ἐργαστήσια ἐν οἷς ἐμαθήτευσαν, τοὺς φίλους οὐς ἀφήκαν, αἱ διαχύσεις ἔχουσι τὸ παθητικόν. Ἄλλ' ἢ συγκλίσεις αἴρεται εἰς τὸ κατακόρυφον ὅτε οἱ ὄρφανοὶ ἐξερχόμενοι τοῦ καταστήματος καὶ ἀποκαθιστάμενοι εὐδοκίμως ἐν τῇ κοινωνίᾳ τελοῦσιν εὐσεβῶς καὶ εὐγνωμόνως μνημόσυνα ὑπὲρ τῆς ψυχῆς ἐκείνου πρὸς ὃν ὀφείλουσι τὸ πᾶν. Τὸ ὄνομα τοῦ Χατζῆ Κώστα ψιθυρίζεται τότε μετὰ δικαίων ἐγκωμίων, καὶ ἐὰν ἡ ἀνάμνησις τῶν γένων παρακολουθῆ τὴν ψυχὴν, βεβαίως ἡ ψυχὴ τοῦ Χατζῆ Κώστα θ' ἀγάλληται ὁρῶσα οἶους λαμπροὺς καρποὺς ἀπέδωκεν ἡ ὕμνητῆ γενναιοφροσύνη του.

Περατοῦντες τὴν βραχείαν ἐπιθεώρησιν ἐνός τῶν μᾶλλον σκοπίμων εὐεργετικῶν καταστημάτων τῶν Ἀθηῶν, παρατηροῦμεν ὅτι σπανίως ἐπιτυχία ἔσπεψε τελειότερον τὸν σκοπὸν ἰδρύσεως καταστήματος φιλανθρωπικοῦ ὅσον ἡ τοῦ ὄρφανοτροφείου Γεωργίου καὶ Αἰκατερίνης Χατζῆ Κώστα. Εἰς τοὺς ἀποτελέσαντας ἀνέκλιθεν τὸ διοικητικὸν συμβούλιον καὶ τοὺς ἀπαρτίζοντας αὐτὸ ἦδη, ἅμα δὲ καὶ εἰς τὴν συνετήν καὶ πατρικὴν τοῦ κ. Γραφειάδου διεύθυνσιν ὀφείλονται τὰ εὐτυχῆ ἐξαγόμενα, εὐτυχέστερον χωροῦντα ὁσημέραι. Ἐγκριτοὶ ξένοι, ἀσφαλῆ καὶ πεφωτισμένην δυνάμειν νὰ ἐκφέρωσι κρίσιν, ἀπερνήσαντο τὸ κατάστημα τέλειον εἰς τὸ εἶδος του, καὶ ἐν πολλοῖς ὑπέρτερον τῶν ὁμοταγῶν ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἄλλαχού. Τοιαύτη βεβαίωσις, προῖον εὐκρινούς καὶ ψυχρᾶς ἐκτιμήσεως, κολακεύουσα εὐλόγως τὴν διεύθυνσιν καὶ τὴν καθ' ὅλου διοίκησιν, κολακεύει οὐχ ἥττον καὶ τὴν πόλιν ἡμῶν. Ὀλίγων χρόνων ζωὴν κανονικὴν ἀριθμοῦμεν οἱ Ἕλληνες, ἐὰν ὅμως ἐκ τῶν ἐξ ἀνάγκης ὑποσκαζόντων βημάτων κριθῶμεν μετὰ δικαιοσύνης καὶ ἀμεροληψίας, δυνάμεθα νὰ ἐλπίσωμεν ὅτι δὲν θὰ ἐπισύρωμεν καθ' ἡμῶν κραυγὴν καταδίκης τῶν πρεσβυτέρων ἐν τῷ πολιτισμῷ καὶ τοῖς ἔργοις ἐφ' οἷς διακρίνεται. Νεαροὶ σταδιοδρόμοι, οὐδὲν τὸ παράδοξον ἐὰν ὑστερῶμεν ἔτι ἐν πολλοῖς λαῶν βιωσάντων ὑπὸ εὐτακτον καὶ πεφωτισμένον καθεστῶς. Ὅτι ὅμως ἔχομεν δυνάμεθα μετὰ βασιμίου πεποιθήσεως νὰ τὸ ἐπιδείξωμεν ὡς εὐδαίμων ἀπαρχὴν ἀγαθῆς προθέσεως, ἱκανὰ διαπραξάσης καὶ μετῴνα ὑπισχυομένης.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΠΑΓΑΝΕΛΗΣ

ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΔΗ ΠΟΤΑ

Α'. — ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΟΙΝΟΥ

Οἶνοπνευματώδη ποτὰ. — Οἶνόπνευμα. — Οἶνος. — Ἡ πρώτη ἀνακάλυψις αὐτοῦ. — Ὁ νέος Βάκχος μανθάνει ἐκ τοῦ παιδαγωγοῦ αὐτοῦ Σειληνοῦ τὴν καλλιέργειαν τῆς ἀμπέλου καὶ τὴν ἐξαγωγήν τοῦ οἴνου. — Ὁ Βάκχος καὶ ἡ κατὰ τὴν Ἀνατολὴν καὶ τὰς Ἰνδίας πολυθρύλητος αὐτοῦ ἐκστρατεία πρὸς διάδοσιν τῆς καλλιέργειας τῆς ἀμπέλου καὶ τῆς ἐξ αὐτῆς παραγωγῆς τοῦ οἴνου. — Ὁ Νῶε ὁ πρῶτος μετὰ τὸν μέγαν κατακλυσμὸν τῆς Ἑβραϊκῆς ἱστορίας καλλιέργησας τὴν ἀμπέλον καὶ μεθυσθεὶς ὑπὸ τοῦ ὀποῦ αὐτῆς. — Διόφρα τῶν ἀρχαίων εἶδη οἴνων καὶ περιεργὸς κατασκευῆ τινῶν τούτων. — Οἱ ἐν τῇ ἀρχαιότητι φημισθέντες οἶνοι. — Ἡ χρῆσις καὶ ἡ κατάχρησις τῶν οἴνων ἐν τῇ ἀρχαιότητι καὶ ἡ ἐν τοῖς συμποσίοις χρῆσις κερατίνων ἢ ξυλίνων ἢ ἀργυρῶν φρεάτων. — Ἀριστοτελεῖματα τοῦ γονίμου καὶ ζωηροῦ πνεύματος τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἐξελεθῆναι ἐκ τῶν συμποσίων τούτων. — Πολυποσίας τῶν ἀρχαίων τὸ ἀνάγνωσμα. — Διάσμοι ἄνδρες τῆς ἀρχαιότητος ἀναφερόμενοι ὡς φιλοπόται καὶ πολυπόται καὶ διάφορα ἀνέκδοτα αὐτῶν. — Πολυποσία γυναικῶν καὶ νόμοι τιμωροῦντες τὰς φιλοίνους γυναῖκας.

Τὰ οἶνοπνευματώδη ποτὰ ἀποτελοῦσιν ἐν ἑκ τῶν σπουδαιοτέρων κεφαλαίων τῆς Ἑγίεινης, ὅπερ ἴσως ὑπὲρ πᾶν ἄλλο εἶδει νὰ περιέλθῃ εἰς τὴν γνώσιν παντός ἀνθρώπου ὡς ἐκ τῆς εὐρείας καὶ μεγάλης χρήσεως τῶν ἐν τῇ κοινωνίᾳ οἶνοπνευμάτων καὶ σπουδαιοτάτης τούτων ἐπιρροῆς ἐπὶ τε τῆς ἀτομικῆς καὶ τῆς δημοσίου υγείας.

Ἡ βάσις πάντων τῶν μεθυστικῶν πνευματωδῶν ποτῶν εἶνε τὸ οἶνόπνευμα, οὐσία ὑπὸ τῆς χημείας ἐξαχθεῖσα κατὰ πρῶτον ἐκ τοῦ οἴνου, τοῦ βασιλέως τούτου τῶν οἶνοπνευματωδῶν ποτῶν, ὡς καὶ τὸ ὄνομα οἶνόπνευμα δεικνύει τοῦτο.

Ἐκ τῶν οἶνοπνευματωδῶν ποτῶν τὸ πρῶτον, ὅπερ ἐγένετο γνωστὸν καὶ ἐτέθη εἰς χρῆσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, εἶνε ὁ οἶνος.

Ἡ πρώτη δ' ἀρχὴ τοῦ οἴνου συνδέεται μετὰ τὴν πρῶτην ὑπὸ τῶν πρῶτων ἀνθρώπων γνώσιν τῶν ἰδιοτήτων τῆς ἀμπέλου καὶ τὴν καλλιέργειαν αὐτῆς. Ἡ πρώτη λοιπὸν παραγωγὴ τοῦ οἴνου εἶνε ἀρχαιοτάτη καὶ σκοτεινὴ ἀπολλυμένη ἐν μέσῳ τῶν μυθολογικῶν χρόνων. Δὲν ἀνεκαλύφθη δὲ ὡς κοινῶς πιστεύεται ὑπὸ τοῦ μυθολογικοῦ θεοῦ τοῦ οἴνου Βάκχου, καθ' ὅσον ἡ αὐτὴ μυθολογία ἀναφέρει, ὅτι τὴν καλλιέργειαν τῆς ἀμπέλου καὶ τὴν ἐξαγωγήν τοῦ οἴνου ἐδίδαξε τῷ Βάκχῳ ἔτι παιδίῳ ὄντι ὁ διδάσκαλος καὶ παιδαγωγὸς αὐτοῦ Σειληνός.

Εἰς τὸν Βάκχον λοιπὸν δὲν ὀφείλεται ἡ ἀνακάλυψις τοῦ μελιθεῖος τούτου μεθυστικοῦ ποτοῦ· ἀλλ' ὅμως εἰς αὐτὸν ὀφείλεται, κατὰ τὴν ἑλληνικὴν μυθολογίαν, ἡ ταχεῖα διάδοσις ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἀνατολὴν τῆς διδασκαλίας τῆς καλλιέργειας τῆς ἀμπέλου καὶ τῆς ἐκ τῶν βότρυων αὐτῶν ἐξαγωγῆς τοῦ οἴνου, ἣν κατάρθωσε διὰ τῆς πολυθρύλητου καὶ θριαμβευτικῆς κατὰ τὴν Ἀνατολὴν καὶ τὰς Ἰνδίας ἐκστρατείας αὐτοῦ, καθήμενος ἐπὶ ὄνου

καὶ παραχολουθούμενος ὑπὸ τοῦ παιδαγωγοῦ αὐτοῦ Σειληνοῦ καὶ ὑπὸ πλῆθους θεῶν, πανῶν, σατύρων μετὰ ποδῶν τράγων, ἱερείων βακχίδων καὶ μαινάδων, καὶ ἀνδρῶν ἀνθ' ὅπλων φερόντων ἴσους κεκοσμημένους ὑπὸ χλοερῶν κλάδων ἀμπέλου, καὶ συρόντων τράγους εἰς θυσίαν ἐκάστοτε πρόωρισμένους.

Τὴν διάσημον ταύτην ἐκστρατείαν τοῦ Βάχχου καὶ τὰς πολυειδεῖς κατ' αὐτὴν περιπετείας, ἀς ὑπέστη, περιγράφει ἐπαρκῶς ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ μυθολογία· πολλὰ δέ, πλείστα ἀστεία καὶ περίεργα ἐπεισόδια οἱ εὐφυστάτοι καὶ κωμικώτατοι τῶν προγόνων μας συγγραφεῖς διετήρησαν ἡμῖν.

Ἡ ἱερὰ Ἑβραϊκὴ βίβλος τὴν πρώτην ἀρχὴν τοῦ οἴνου ἀναφέρει ἐπίσης ἐξ αὐτῶν τῶν πρώτων ἀνθρώπων· ὁ δὲ Νῶε ὁ μόνος μετὰ τὸν μέγαν κατακλυσμόν σωθεὶς ἱστορεῖται, ὡς καλλιεργήσας τὴν ἀμπέλου καὶ μεθυσθεὶς βρέω· ὑπὸ τοῦ ὀπου αὐτῆς.

Ὅπως καὶ ἂν ἔχη, ἡ ἀμπέλος εἶνε αὐτόχθων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας φουμένη αὐτομάτως εἰς τινὰς χώρας αὐτῆς. Ἐκεῖ λοιπὸν ἐγνώσθη φυσικῶς κατὰ πρῶτον ἡ καλλιέργεια τῆς ἀμπέλου καὶ τὰ ἐξαιρέτα πλεονεκτήματα τοῦ καρποῦ αὐτῆς. Ἡ καλλιέργεια τῆς ἀμπέλου τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἐγνώσθη κατὰ πρῶτον εἰς τὴν γειτνιαζούσαν Θράκην, καὶ ἐκεῖθεν ταχέως εἰς τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἰταλίαν.

Ὁ οἶνος, τὸ ἐξαιρετικὸν τοῦτο καὶ εὐεργατικὸν μεθυστικὸν ποτόν, ὅπερ ἔτις ἔσχε τοὺς πολυαριθμότερους ὑμνητάς ἐκ πάντων τῶν λοιπῶν προϊόντων τῆς γῆς, ἐν πάσαις ταῖς ἐποχαῖς καὶ ἐν πάσαις ταῖς χώραις, ἦτο τὸ μόνον ἐν τῇ ἀρχαίῳ πολιτιστικῇ πνευματικῇ ποτῶν· πλὴν ὑπῆρχον πολυάριθμα εἶδη οἴνων εἰς τὴν ἀριθμητικὴν τῶν ὀποιῶν ἀφεροῖ πολλὰ κεφάλαια ὁ Ἀθηναῖος ὁ γράψας 15 ὀλόκληρα βιβλία περὶ τῆς περὶ τὴν τράπεζαν φιληδονίας καὶ φιλοφίας τῶν προπατόρων ἡμῶν ὡς ἐπίσης καὶ ὁ Βιργίλιος, ὅστις ἐν τοῖς Γεωργικαῖς αὐτοῦ ἀριθμεῖ διάφορα διακρινόμενα εἶδη Ἑλληνικῶν καὶ Ἰταλικῶν οἴνων (σὺχ. 89 — 108, βιβλ. Β').

Οἱ ἀρχαῖοι δέ, ὅτινες ἠγάπων τὸ ποτόν τοῦτο, οὐ τὰς ἐξαιρετικὰς ιδιότητας ἐγνώριζον καὶ ἐξέτιμων μεγάλως, ἀφιέρουν ἰδιαιτέραν προσοχὴν περὶ τὴν κατασκευὴν αὐτοῦ, ἥτις ἦτο πολὺπλοκος καὶ πολυειδής, ἀναλόγως τῶν πολυειδῶν ἐπίσης οἴνων, οὓς κατασκεύαζον.

Δὲν περιωρίζοντο μόνον εἰς τὴν ἀπλὴν διὰ τοῦ ὀπου τῶν σταφυλῶν κατασκευὴν τῶν οἴνων, ἀλλὰ προσέθετον καὶ διαφόρους γνωστὰς τότε ἀρωματικὰς ἢ ἄλλας οὐσίας, δι' ὧν ἀπελάμβανον διαφόρους οἰνώδεις σκευασίας.

Οὕτως ἐσκευάζον οἴνους διὰ συγκατεργασίας ἢ

ἀφεψήσεως μετὰ πλείστων ἀρωματικῶν οὐσιῶν ἢ ἄλλων φυτῶν καὶ καρπῶν.

Ἐἶχον λοιπὸν τὸν *κυδωνίτην* καὶ *μηλίτην* οἶνον διὰ κατεργασίας κυδωνίων καὶ μηλῶν μετὰ οἴνου τὸν *συκίτην*, μετὰ ξηρῶν σύκων γινόμενον· τὸν *μυρτίτην* ἢ *μυρσιτίτην* διὰ τῶν μελανῶν σαρκωδῶν καρπῶν τῆς μυρσίνης σκευαζόμενον· τὸν *θυμίτην* διὰ τοῦ θύμου· τὸν *ροδίτην* ἀπολαμβάνομενον δι' ἀποθλίψεως ἐν τῷ οἴνῳ τοῦ χυλοῦ τῶν κόκκων τῶν ροιδίων· τὸν *ροδίτην* γινόμενον δι' ἀπέξηραμένων πετάλων ρόδων· τὸν *ἀψινθίτην* δι' ἀφεψήσεως οἴνου μετὰ πῶας ἀψινθίου τὸν *ἐλληβορίτην* σκευαζόμενον ἐκ γλεύκου καὶ μέλανος ἑλληβορίου, εἶχε δ' οὗτος ἐνέργειαν, κατὰ Διοσκορίδην καὶ Ὀρειβάσιον, κατὰ κύαθον λαμβανόμενος γὰρ ἐκτιτρώσκει τὰ ἔμβρυα τὸν *σκαμμωρίτην* καὶ *αἰολίτην* μετὰ σκαμμωνίας καὶ ἀλοῆς γινόμενους καὶ ὄντας καθαρτικούς. Ἐἶχον τέλος καὶ τὸν *ρήτινιτην*, ὃν ἐκάλουν καὶ *πισσίτην*, διότι προσέθετον τῷ οἴνῳ ὑγρόπισσαν, ὡς ἀναφέρουσιν ὁ Γαληνός, ὁ Διοσκορίδης, ὁ Κέλσιος καὶ ὁ Πλίνιος· ὁ Πλούταρχος δὲ λέγει: «τῇ τε γὰρ πίσση πάντες ἐξαλείφουσι τὰ ἀγγεῖα, καὶ τῆς ρητίνης ὑπομιγνύουσι πολλοὶ τῷ οἴνῳ, καθάπερ Εὐβοεῖς ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐν Ἰταλίᾳ οἱ περὶ τὸν Πάδον οἰκοῦντες»· ἐκ δὲ τῆς περὶ Βιένναν Γαλατείας ὁ πισσίτης οἶνος κατακομίζεται διαφερόντως τιμώμενος ὑπὸ Ῥωμαίων.

Ἐτι δ' ἐσκευάζον καὶ τὸ *οἰνώμελι*, ὅπερ, κατὰ Διοσκορίδην συνίστατο ἐκ μ. 1 καλοῦ μέλιτος καὶ μ. 2 παλαιοῦ καὶ αὐστηροῦ οἴνου. Κατὰ δὲ Πλούταρχον παρὰ βαρβάρους, παρ' οἷς ἐτι ἦτο ἀγνωστος ὁ ἐκ σταφυλῶν οἶνος, ἐν χρήσει ἦν ὁ *μελιτεῖος*, ὃν ἀπελάμβανον σκευάζοντες ἐκ ζυμωμένου μέλιτος καὶ «ὑποφαρμάσσοντες τὴν γλυκύτητα οἰνώδεσι ῥίζαις καὶ αὐστηραῖς».

Ὁ Ἀθηναῖος ἀναφέρει ἔτι, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι ἐμίγνουν τῷ οἴνῳ καὶ ὄξος καὶ *θαλάσσιον ὕδωρ*! εἶναι ἀληθῶς παράδοξος καὶ θαυμαστὴ ἡ ἰδιοτροπία αὕτη καὶ γενναία ἀνεκτικότης τῶν στομάχων τῶν προγόνων μας!

Ἐν Ῥώμῃ ἐπὶ αὐτοκράτορος Αὐγούστου ἀναφέρεται, ὅτι ἀνεμιγνύοντο τοῖς οἴνοις καὶ κηρὸς καὶ τέφρα ξύλων καὶ ὀπὸς τῶν ἀγρίων σιευῶν.

Οἱ Ἑβραῖοι δὲ προσέθετον ἔτι καὶ μύρραν καὶ λιθωντόν καὶ μάλιστα καὶ ὄπιον. Ἐκτὸς δὲ τοῦ οἴνου ἐγνώριζον οὗτοι καὶ ἄλλα μεθυστικὰ ποτά, ὡς τὸν *κρίθινον οἶνον* τῶν Αἰγυπτίων τὸν γινόμενον ἐκ πυρῶν καὶ κρίθης (1) καὶ τὸν ἐκ *φοινίκων οἶνον*, ὅτινες ἐγένοντο, ὡς ἐγνωεῖται, γνωστοὶ καὶ τοῖς Ἑλλησι.

Ἡ Παλαιστίνη μάλιστα ἐφημιζέτο ὡς εὐφο-

(1) Τὸν σήμερον κοινῶς καλούμενον *ζῆθρον*, ὅστις, καθ' Ἠρόδοτον καὶ Διόδωρον, ἐσκευάζετο ἐν Αἰγύπτῳ, κατὰ δὲ Εὐνοφῶντα, ἐν Μεσοποταμίᾳ.

ρωτάτη ἀμπελοφόρος χώρα. Ἡ Ἐξοδος ἀναφέρει ὅτι δύο ἄνθρωποι, μόλις ἠδύνατο νὰ ἀρώσιν ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτῶν μίαν βότρυν τῆς χώρας ταύτης τῆς ἐπαργαλίας· τοῦτο δὲ καὶ ὁ Ἕλλην περιηγητὴς καὶ γεωγράφος Στράβων βεβαίως λέγων, ὅτι τὸ σύνθημα μῆκος τῶν βότρυων ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ἦτο περίπου δύο ποδῶν (ἦτοι περὶ τὰ 66 ὑφεκατόμετρα).

Ἀλλὰ καὶ ἐν Ἑλλάδι ἀναφέρονται χώραι τινὲς διασημοὶ διὰ τοὺς ἐξ αὐτῶν παράγομένους οἴνους. Οὕτω δὲ ἡ Ρόδος ἐφημιζέτο διὰ τὰς ἀρίστας σταφυλάς αὐτῆς, ἐκ τοῦ ὅπου τῶν ὀπίσμων κατεσκευάζετο οἶνος ἐξαιρετος προτιμωμένος πρὸ πάντων διὰ τὰς πρὸς τοὺς Θεοὺς σπονδὰς. Ἐπίσης δὲ ὁ τῆς Ἀργολίδος οἶνος ἦτο ὀνομαστός, ὡς καὶ ὁ Συρακούσιος, ὅστις παρήγετο ἐκ σταφυλῶν ἀμπέλου μεταφυτευθείσης ἐξ Ἀργολίδος ὑπὸ βασιλεύσαντος τινὸς ἐν Συρακούσαις Ἀργείου. Ὁ Βιργίλιος ἐπήνεσε τοὺς οἴνους τῆς Μεθύμνης καὶ τῆς Λέσθου, ὃν ἐπίσης καὶ ὁ Ἀριστοτέλης αὐτὸς ἐπήνεσεν. Ὁ δὲ Ἀντιφάνης ὁ κωμικὸς (παρ' Ἀθηναίῳ) τὸν Φιλάσιον οἶνον.

Ὁ Πλίνιος ἐπαινεῖ τὸν Κύπριον οἶνον, τὸν Σικυόνιον, τὸν Τελμησικόν, τὸν Τριπολιτικόν, τὸν τῆς Βυρηττοῦ, τὸν τῆς Τύρου καὶ τὸν τῆς Μυκῶνου, ἧς μάλιστα τὰ νομίσματα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἐποχῇ ἔφερον κεχαραγμένα ἀπ' ἐνὸς μὲν τὴν κεφαλὴν τοῦ Βάχχου, ἀπ' ἑτέρου δὲ βότρυν σταφυλῆς καὶ σπέρμα κριθῆς. Ἡ νῆσος Ἄνδρος ἐφημιζέτο ἐπὶ ἀφθονίᾳ παραγωγῆς οἴνου καὶ ἐπὶ ἰδιαζούσῃ λατρίᾳ τοῦ Βάχχου. Ὁ Πausanias μάλιστα καὶ ὁ Πλίνιος ἱστοροῦσιν, ὅτι ἐν Ἄνδρῳ ὑπῆρχεν ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Διονύσου πηγὴ Θεοδαΐα καλουμένη, ἀπ' ἧς μόνον κατὰ τριετίαν, ὅτε ἐτελεῖτο μεγαλοπομπῶς ἡ ἑορτὴ τοῦ Βάχχου, ἔρρεεν αὐτομάτως οἶνος ἐπὶ ἑπτὰ κατὰ συνέθειαν ἡμέρας.

Ὁ Αἰλ. ἀνός ἀναφέρει, ὅτι ὑπῆρχον οἶνοι τινὲς πεπρακισμένοι ἐκ φύτεις ὑπὸ περιεργῶν ἰδιοτήτων. Οὕτω, κατ' αὐτόν, ὁ οἶνος τῆς Ἡραίας καθίστα γονίμους τὰς γυναῖκας· ὁ δὲ τῆς Κυρήνης ἐπέφερεν ἔκτροψιν τῶν ἐγκύων καὶ διὰ τοῦτο μάλιστα συγγάνις ἐχρησιμοποιεῖτο πρὸς ἐνόχους τοιαύτας πράξεις.

Ἐξ αὐτῶν τῶν Ὀμηρικῶν χρόνων ἦσαν γνωσταὶ αἱ ἐξαιρετοὶ ἰδιότητες καὶ τὰ πλεονεκτήματα, ἅτινα προσκᾶται ὁ οἶνος παλαιούμενος. Ὁ Νέστωρ, ὅστις ἠγάπα τοὺς καλοὺς οἴνους, ὡς ὁ Ὀμηρὸς ἀναφέρει, διετήρει καὶ εἶχεν οἴνους ἐνδεκα ἔτων. Ἐν πιστευόμεν δὲ τὸν Πλίνιον, οἶνος ῥωμαϊκὸς διετηρήθη περὶ τὰ 200 (!) ἔτη, ὅτε ἔλαβε τὴν σύστασιν πεπηγότος μέλιτος.

Ἰατροὶ τινὲς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἔγραψαν περὶ τοῦ παλαιῦ οἴνου «ὁ παλαιὸς οἶνος οὐ πρὸς ἡδονὴν μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς ὑγίειαν προσφο-

ρῶτερος· πέσσει τε γὰρ μᾶλλον τὰ σίτα καὶ λεπτομέρης ὧν εὐανάδοτος ἐστί· δύναμιν τε τοῖς σώμασιν ἐμποιεῖ...»

Ὁ Πίνδαρος δὲ αὐτὸς εἶπεν:

«Παλαιὸν μὲν οἶνον, ἄνθη δ' ὕμων νεωτέρων»

Ὁ δ' Εὐβούλος ἐν προβεβηκυῖα ἡλικίᾳ ὧν μετὰ πικρίας τινὸς ἔγραψεν: «Ἄτοπον, τὸν μὲν οἶνον εὐδοκίμειν αἰεὶ παρὰ ταῖς ἑταίραις τὸν παλαιόν, ἄνδρα δὲ μὴ τὸν παλαιόν, ἀλλὰ τὸν νεώτερον».

Ἐπὶ τούτοις δ' ἀναμνησόμεθα καὶ ἀνεκδότου τινὸς εὐφυοῦς ὑπὸ τοῦ Ἀθηναίου ἀναφερομένου:

Πέμφαντος τινὸς πρὸς τὴν διάσημον ἑταίραν Φρύνην οἶνον παλαιόν μὲν, ἀλλ' ὀλίγον τὴν ποσότητα καὶ εἰπόντος: — Δεκαετῆς ἐστὶ τὴν ἡλικίαν. — Περίεργον, ἀπήνησεν αὐτῇ, ἐνῷ ἔχει τοιαύτην ἡλικίαν, εἶναι τῶσον μικρὸς».

Ἐκτὸς τῶν διαφορῶν σκευασίῶν τῶν οἴνων οἱ ἀρχαῖοι οὐδὲν ἄλλο εἶχον ἐκ τῆς σήμερον ἀπέπρου πληθὺς τῶν πνευματωδῶν ποτῶν καὶ σεραπίων καὶ ἐλιξίρων.

Δὲν εἶχον δὲ τοιαῦτα οἶνονπνευματωδῆ ποτὰ, καθ' ὅσον ἰδὲν ἐγνώριζον, ὅτι ἐκεῖνο, τὸ ὀπιῶν ἀποδοῖαι εἰς τοὺς οἴνους τὴν διεγερτικὴν καὶ μεθυστικὴν ἐνέργειάν του, εἶναι τὸ οἶνόπνευμα, ὅπερ πολλὰ ἔτη βραδύτερον ἐγνώσθη, ὅτε ἡ χημεία προσδεύσασα κατώρθωσε διὰ τῆς ἀποσταξέως νὰ ἐξαγάγῃ αὐτὸ ἐκ τῶν οἴνων.

Οὐχ ἦττον καὶ παρὰ τὴν ἄγνοιαν αὐτῶν τὴν ἐπιστημονικὴν τῶν ἀρχαίων, ὁ οἶνος ἦν παρ' αὐτοῖς ἐν μεγίστῃ ὑπολήψει καὶ ἀπετέλει ἐν τῶν ἐξεχόντων καὶ ἀπαραίτητων συστατικῶν πάσης τραπέζης, παντὸς συμποσίου. Ἠγάπων τὸ ποτὸν οἱ ἀρχαῖοι, καὶ ἐκ τούτου καὶ διὰ τοῦτο ἐξῆλθον τόσα ἀριστουργήματα τῆς γονίμου καὶ ζωηρᾶς φαντασίας τῶν προγόνων μας.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἰδίου φαγητοῦ ἔπινον ὀλίγιστον οἶνον καὶ μόνον περὶ τὸ τέλος τῆς τραπέζης, κατὰ τὰ ἐπιδόρπια, μετὰ προηγουμένας πρὸς τοὺς θεοὺς σπονδὰς ἤρχιζον κάπως ἀφθονώτερον καὶ ἐλευθεριώτερον τὴν πόσιν. Ἐπινον ὁ ἐν ἀρχῇ ἐντὸς ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ κυπέλλου ἐσκευασμένου κατὰ πρῶτον ἐκ κεράτος βοός, ὅπερ περιεφέρετο περὶ τὴν τράπεζαν δι' ὄλων τῶν συμποτῶν. Κατόπιν κατεσκευάσθησαν καὶ ἐξ ἄλλων διαφορῶν οὐσιῶν κύπελλα, ἅτινα, σὺν τῇ προόδῳ τοῦ χρόνου, βαθμηδὸν προώδευον ἐπίσης καὶ ἐλάμβανον καταπληκτικὴν ἀνάπτυξιν εἰς τὰς διαστάσεις καὶ τὴν χωρητικότητα αὐτῶν· καθ' ὅσον ἐπὶ τῆς ἐποχῆς ἦν ὁ Σωκράτης, ὅτε τὰ συμποσία ἔλαβον τοσαύτην ἀνάπτυξιν καὶ δημοτικότητα, τὰ ποτήρια ἦσαν τοσαῦτον βαλέα, ὥστε σκωπτικῶς καὶ εἰρωνικῶς προσωνομάζοντο καὶ φρέατα ἀργυρᾶ, ἢ ἐβύλινα, ἢ κεράτεια!

Τὰ πρῶτα πώματα ἐλαμβάνοντο εἰς τιμὴν τῶν Θεῶν καὶ τῶν Ἡρώων, τὰ δὲ κατόπιν εἰς τιμὴν τῶν συμποτῶν καὶ τῶν ἀπόντων φίλων. Ἡ συνή-

θεια δὲ μετέπειτα καθιέρωσε νὰ λαμβάνονται τόσα πόματα, ὅσα γράμματα συνίστων τὸ ὄνομα τοῦ, ὑπὲρ οὗ ἔπινον, προσώπου!

Καὶ ὅμως, ἐὰν πιστεύσωμεν τοὺς ἱστορικούς, οἱ Ῥωμαῖοι, οἵτινες ἰδίως ἐπενόησαν τὸ εἶδος τοῦτο τῶν προπόσεων, σπανιώτατα ἀπῆρχοντο τῶν συμποσίων ἑξοίνοι. Τοῦτο δὲ ἀποδίδεται καὶ εἰς τὴν μακρόθυμον βεβχίως ἀνοχὴν τοῦ Ῥωμαλέου ὄργανισμοῦ των, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν μετὰ μεγάλης ποσότητος ὕδατος ἀνάμιξιν τῶν οἴνων (4).

Περὶ τὸ τέλος λοιπὸν τῶν συμποσίων, κατὰ τὴν ὥραν τῶν ἐπιδορπίων, ἐδίδοντο εἰς τὸν οἶνον οἱ πρόγονοί μας, ὅτε καὶ οἱ μὲν ἔπαιζον τὸν κότταθον ἢ ἄλλα παίγνια, οἱ δὲ ἤδον ἢ ἠγροῶντο αἰοιδῶν καὶ μουσικῶν, ἄλλοι δὲ, οἱ καὶ εὐπαίδευτοι, παρεδίδοντο κατὰ τὴν ὥραν ταύτην εἰς φιλοσοφικὰς ἢ ἄλλας κοινωνικὰς συζητήσεις. Ἐκ τῶν συμποσίων δὲ τούτων, καὶ ὑπὸ τὴν ἐλαφρὴν διεγερτικὴν ἐπήρειαν τοῦ οἴνου ἀνελέμφαν τοσαῦτα ἀριστουργήματα τῶν προγόνων μας ὑπὸ τὴν ἀπλὴν ἐπιγραφὴν Συμπόσια. Ἐκ τούτων ἐξῆλθεν ὁ ἀθάνατος διάλογος τοῦ Πλάτωνος ὁ ἐπιγραφόμενος Συμπόσιον, τὸ ἀριστοῦργημα τοῦτο τῆς φιλοσοφίας.

Πολλοὶ τῶν διασῆμων ἀνδρῶν τῆς ἀρχαιότητος ἀναφέρονται, ὡς σχόντες ἰδιάζουσαν πρὸς τὸ μελιγδὲς τοῦτο καὶ θεῖον ποτὸν συμπάθειαν.

Ὁ Ὀμηρος ἱστορεῖ τὸν Ἀγαμέμνονα ὡς πολυπότην, καὶ διὰ τοῦ στόματος τοῦ Ἀχιλλέως ἐκφέρει τὴν ἐξῆς κατ' αὐτοῦ λοιδορίαν.

« Οἶνοβαρές, κυνὸς ὄμματ' ἔχων... »

Ἄλλ' ἐκ πάντων τῶν Ὀμηρικῶν ἡρώων ὁ Νέστωρ ὁ ὑπέργῃρος οὗτος πολεμιστῆς, ἦτο ὁ μᾶλλον πολυπότης ἀνὴρ, ὃν πολλακίς ὁ θύροθος τῆς μάχης κατελάμβανε πίνοντα:

« Νέστορα δ' οὐκ ἔλαθεν ἰαχὴ πίνοντα πὲρ ἔμπης »

Ὁ Αἰσχύλος ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου καὶ Ἀθηναίου, ὅτι ὑπὸ τοῦ οἴνου διαθερμαινόμενος καὶ μεθύων ἔγραψε τὰς ἐξόχους τραγωδίας αὐτοῦ· διὸ καὶ ὁ ἀντίπαλος αὐτοῦ δραματικὸς Σοφοκλῆς μεμφόμενος αὐτῷ ἔλεγεν· « Αἰσχύλε, εἰ καὶ τὰ δέοντα ποιεῖς, ἀλλ' οὐκ εἰδῶς γε ποιεῖς ». Ἐπίσης δὲ λέγεται, ὅτι καὶ ὁ διάσημος κωμικὸς Ἀριστοφάνης, ὅστις καὶ τὸν οἶνον Ἀφροδίτης γάλα προσωνόμασεν, ὡς καὶ ὁ Μιτυληναῖος μελοποιὸς Ἀλκαῖος μεθύων συνεθέτην.

Ὁ δὲ ἡδυμελὴς τοῦ Ἐρωτος καὶ τοῦ Βάχχου

(4). Οἱ οἶνοι τῶν ἀρχαίων ἦσαν λίαν παχεῖς καὶ ἰσχυροί, καὶ διὰ τοῦτο ἠραιοῦντο, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, δι' ὕδατος πολλοῦ πρὸ τῆς πόσεως· σπανίως δ' ἔπινον ἄκρατον τὸν οἶνον. Ὁ οἶνος δὲ τῆς Θάσσου ἱστορεῖται, ὡς ὁ πάντων ἰσχυρότατος, ὅστις, ἵνα ποτῆ ἀβλιθῶς, ἔδει ν' ἀραιωθῆ διὰ προσθηκῆς εἰκοσαπλυσίων καὶ πλείον ὕδατος. Ὁ Ὀμηρος δὲ ἱστορεῖ, ὅτι ὁ Ὀδυσσεὺς διὰ τοῦ οἴνου τῆς Θάσσου, δεθέντος ἀκράτου, κατώρθωσε νὰ μεθύσῃ τὸν πελώριον κύκλωπα Πολύφημον μεθὲν βαρεῖαν φονεύσασαν μάλιστα αὐτόν.

αἰοδὸς Ἀνακρέων αὐτὸς οὔτος εἰς τι τῶν ποιημάτων του ὁμολογεῖ:

« Ἐγὼ γέρων μὲν εἰμί

« Νέων πλεόν δὲ πίνω... »

ἔγραφε δὲ καὶ συνεθέτην ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τοῦ οἴνου, ὡς ἀλλαχοῦ πάλιν λέγει:

« Ὅτ' ἐγὼ πῶ τὸν οἶνον,

« τότε μευ ἰανθὲς ἦτορ

« Μούσας λιγαίνειν ἄρχεται... »

Πολλὰ δὲ πῶν, ἀναφέρεται, ὅτι ἀπέθανεν ὁ Ἀνακρέων.

Ὁ μέγας Ἀλέξανδρος ἐφημίζετο ὡς εἰς τῶν διασῆμων οἰνοποτῶν, πολλακίς ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τοῦ οἴνου κοιμηθεὶς κατὰ συνέχειαν ἡμέρας δύο καὶ νύκτας δύο. Εἰς παροξυσμὸν δὲ ὀργῆς ἐν μέθῃ εὐρίσκόμενος ἐρόνευσε τὸν ἀριστον φίλον του καὶ στρατηγὸν Κλεῖτον, ὅστις μάλιστα ποτὲ ἔσωσεν αὐτῷ τὴν ζωὴν. Ἐτι δὲ κατὰ τὴν εἰς Ἰνδίας ἐκστρατείαν αὐτοῦ μετὰ τινά νίκην ἔθηκεν ἀγῶνα πολυποσίας. Ἐκ τῶν διαγωνισθέντων, ἀναφέρεται, ὅτι παραχρῆμα μὲν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης ἀπέθανον τριάκοντα καὶ πέντε, ὀλίγας δ' ὥρας μετὰ τὸν ἀγῶνα ἐξ ἄλλο· ὁ δὲ πλείστον πῶν καὶ νικήσας ἔπιε μὲν ἀκράτου οἴνου χόας τέσσαρας (ἦτοι περίπου 13 ὀκάδας), ἐβίωσε δὲ μόνον ἡμέρας τέσσαρας. Εἰς τινὰ δὲ ὑπερβολικὴν κατάχρησιν οἴνου ὀφείλεται, κατὰ τινὰς, καὶ ὁ θάνατος αὐτοῦ τοῦ Ἀλεξάνδρου.

Ἄλλὰ καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ Φίλιππος ἦν ἄγαν φιλοπότης, ὡς ἱστορεῖ ὁ Θεόπομπος (παρ' Ἀθηναίῳ)· διὰ δὲ τὸ προτέρημα αὐτοῦ τοῦτο, ὡς φαίνεται, ὁ Φίλιππος ἐτεμνύετο, καθ' ὅσον οἱ μισθωτοὶ ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα ἀπεσταλμένοι ἐκ Μακεδονίας διεκέρυσσον μετὰ κόμπου τὸ κατόρθωμα τοῦτο αὐτοῦ· διόπερ ὁ μέγας Ἀθηναῖος ρήτωρ καὶ ἄσπονδος ἐχθρὸς αὐτοῦ Δημοσθένης εὐφρέστατα ἀπήνητησεν, ὅτι ἡ πολυποσία του δὲν εἶρε πλεονέκτημα βασιλέως, ἀλλὰ κοινοῦ ἀπόγγον!

Ἐν τούτοις τὸ πίνειν, φαίνεται, ὅτι ἐν τῇ ἀρχαιότητι θεωρεῖτο ἐν ἑκ τῶν σπουδαιῶν προτερημάτων, διότι καὶ οἱ ἐν Ἀθήναις συμποσίαρχοι διαρίζοντο ἐξ ἐκεῖνων, οἵτινες ἦσαν « μῆτε τῷ μεθύειν εὐέλωτοι, μῆτε πρὸς τὸ πίνειν ἀπρόθυμοι ». Ὁ δὲ Πλούταρχος ἀναφέρει, ὅτι καὶ ὁ Κύρος ὁ νεώτερος γράφων πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους ἐσεμνύετο « ὅτι τὰ τ' ἄλλα τοῦ ἀδελφοῦ Ἀρταξέρξου βασιλικώτερος εἶη, καὶ φέροι καλῶς πλὴν ἄκρατον ».

Φίλοινοι ἔτι διάσημοι ἱστοροῦνται καὶ ὁ τύραννος τῆς Σικελίας Διονύσιος ὁ νεώτερος καὶ ὁ τύραννος τῶν Συρακοῦσων Νυσαιῖος, καὶ ὁ Ἀντίοχος ὁ Ἐπιφανής, ὅστις διὰ τὸ πολυποτεῖν ἐκλήθη παρὰ Πολυβίου εὐφρέστατα Ἐπιμαρῆς. Ἐτι δὲ Ἀρκαδίων τις καλούμενος, ὅστις « ἐφθίτο ἐκ χανθῆς ζωροποτῶν κύλικος »· καὶ ὁ Στρατόνικος ὁ κηχαριστής, περὶ οὗ λέγεται, ὅτι εἶπε, πῶς ἐπι-

ven ἀφθόνως, οὐχὶ διδοῖ ἐδίψα, ἀλλ' ἵνα μὴ διψῆσῃ» ὡς καὶ ὁ Ἀμασις ὁ Αἰγύπτιας βασιλεὺς, ἀναφερόμενος ὡς πολυπότης ὑπὸ τοῦ ἱστορικοῦ Ἡροδότου.

Ὁ διάσημος ἱθριδάτης ὁ κρατερῶς πρὸς τοὺς Ῥωμαίους πολεμήσας ἦτο εἰς ἄκρον φιλοπότης. Καὶ οὗτος ἔθηκεν ἄλλα πολυποσίας καὶ πολυφαγίας καὶ κατελλθὼν ὁ ἴδιος εἰς τὸν ἀγῶνα ἐνίκησεν ἀμφότερα τὰ ἄλλα, διόπερ ἐπεκλήθη καὶ Διόνυσος.

Ἐπὶ πολυποσία διάσημοι ἔτι ἦσαν καὶ οἱ Θράκες, παρ' οἷς πρῶτος ἐν Εὐρώπῃ ἐκαλλιεργήθη ἡ ἄμπελος ἐκ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας εἰσαχθεῖσα. Οἱ Βυζαντινοὶ μάλιστα ἱστοροῦνται ὡς τοσοῦτον φιλοπόται καὶ οἰνόφυλγες, ὥστε ἔφθασαν νὰ κατοικῶσι διαρκῶς ἐν τοῖς καπηλείοις. Περὶ τούτων δ' ἱστορεῖται καὶ τὸ ἐξῆς ὄντως ἀστεῖον καὶ περιεργον ἀνέκδοτον. Πολιορκούμενοι ποτὲ ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν καὶ μὴ προσκαρτεροῦντες ἐν τοῖς τείχεσι τῆς πόλεως, ἀλλ' ἐγκαταλείποντες τὰς θέσεις τῶν καὶ προστρέχοντες εἰς τὰ καπηλεῖα ἠνάγκασαν τὸν στρατηγὸν αὐτὸν Δεωνίδα νὰ διατάξῃ, ὅπως τὰ καπηλεῖα ἐπὶ τῶν τειχῶν σκηνοπηγήσῃσι, δι' οὗ μέσου μόνον ἐπετεύχθη ἡ μὴ λειποταξία τῶν πολεμιστῶν!

Ἄλλ' αἱ γυναῖκες ἰδίως ἐν τῇ ἀρχαιότητι κατηγοροῦντο ἐπὶ φιλοποσία καὶ οἱ πλείστοι τῶν κωμικῶν τῆς τότε ἐποχῆς, ἄνδρες λίαν ἀγροῖκοι, ὥστε νὰ γνωρίζωσι τὴν πρὸς τὸ ὠραῖον φύλον ὀφειλομένην λεπτότητα καὶ ἀβροφροσύνην, πολλάκις τὰς γυναῖκας διεκωμῶδησαν ἐπὶ πολυποσία, οἰκτρὰ ἀγγεῖα ταύτας καλέσαντες. Εἰς τις μάλιστα, οὗ τὸ ὄνομα παραδίδομεν εἰς τὴν ἀπέχθειαν τοῦ ὠραίου φύλου, ὁ Ἀλεξίς εἶπεν ὅτι *γυνὴ ἐκ πάντων τῶν πραγμάτων ἔχει ἀρκετά, ὅταν ἔχη ἀρκετὸν οἶνον*. Ἐτερος δὲ τις ὁ Ξεναρχος εἶπεν:

«Ὁρκον δ' ἐγὼ γυναῖκος εἰς οἶνον γράφω». Τρίτος τέλος ὁ Ἀξιόνικος ἀποφθεγματικῶς ἔγραψε «πιστεύσατε τὴν γυναῖκα τὴν ἀρνούμενην ὅτι πίνει ὕδωρ». Πλείστα δὲ καὶ ἄλλα σκωπτικὰ ἐπιγράμματα καὶ ἀποφθέγματα ἀπηυθύνθησαν πρὸς τὸ γυναικεῖον φύλον ἀνηλεῶς ὑπὸ τῶν διαφόρων κωμικῶν. Ἐν τούτοις ἂς ἐπιτρέψωσιν ἡμῖν αἱ εὐγενεῖς καὶ σώφρονες σήμερον ἀπόγονοι ἐκείνων ἀναγνώστρια νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι φαίνεται, πῶς οἱ κωμικοὶ οὗτοι δὲν εἶχον καὶ πολὺ ἄδικον, διότι οὐ μόνον ἀναφέρεται, ὅτι ἔπινον οἶνον ἀφθονον αἱ γυναῖκες, ἀλλὰ καὶ περισσότερον πάντων ἀνῆλθαντο εἰς τὴν μεθυστικὴν ἐνέργειαν τοῦ οἴνου· ὁ δὲ Πλούταρχος ἀφιεροῖ ὀλόκληρον κεφάλαιον, ὅπως ἐξηγήσῃ τὸ φυσικὸν τοῦτο πλεονέκτημα τῶν γυναικῶν. Ἐκ τούτου οἱ Μασσαλιῶται ἠναγκάσθησαν διὰ νόμου εἰδικοῦ νὰ ὑποχρεώσωσιν ἐπὶ αὐστηρᾷ ποινῇ τὰς γυναῖκας, ν' ἀπέχῃσι τοῦ οἴνου καὶ νὰ ὑδροποτῶσιν ἀποκλειστικῶς ἐπὶ

σης δὲ καὶ οἱ Ῥωμαῖοι, ὧν ὁ νόμος, ὡς φαίνεται, ἦτο λίαν αὐστηρὸς, ἀφοῦ, ὡς ἱστορεῖται, Ῥωμαῖοί τις συλλαβῶν ἐπ' αὐτοφόρῃ τὴν σύζυγον αὐτοῦ πίνουσαν ἐφρόνευσε διὰ ῥάβδου καὶ εἰσαχθεῖς εἰς δίκην ἠθωώθη, ὡς σεβασθεῖς τοὺς νόμους τῆς κοινωνίας! Ἐτέρα δὲ τις Ῥωμαῖα γυνὴ ἀνοήσασα λάθρα τὸ κιβώτιον, ἔνθα ἐφυλάσσετο ὑπὸ τοῦ συζύγου αὐτῆς ἡ κλεῖς τῆς οἰναποθήκης κατεδικάσθη εἰς τὸν διὰ πείνης θάνατον!

ΙΩ. ΦΟΥΣΤΑΝΟΣ.

Τὸ ἀκόλουθον ἔγγραφον τῆς πόλεως Ἀθηνῶν, ἀποσταλὲν ἡμῖν ὑπὸ τοῦ ἐν Χίῳ λογιῶν συνδρομητοῦ τῆς «Ἐστίας» κ. Π. Ἀναγνωστοπούλου, δημοσιεύομεν ἐνταῦθα ὡς χαρακτηριστικὸν τῆς τότε καταστάσεως τῶν πνευμάτων καὶ ιδεῶν τῶν κατοίκων περὶ τῆς τοπικῆς αὐτῶν διοικήσεως.

ΕΝ ΕΠΓΡΑΦΟΝ ΤΟΥ ΛΛΟΥ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ ΕΠΙ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

«Ὁ Λαὸς τῶν Ἀθηνῶν αἰσθανόμενος ἐπὶ μᾶλλον τὰ φυσικὰ καὶ πολιτικὰ δικαίωμάτα του, τὰ ὁποῖα μετὰ τὴν χύσιν τοῦ πολυτίμου αἵματός του, καὶ μετὰ τὸν τέλειον θρίαμβον τῶν Νόμων ἐναντίον τῆς καταδυναστείας ἀπολαμβάνει ἤδη πλήρως ἀπὸ τὸν Νόμον τῆς Ἐπιδαύρου αὐθέρμητος σήμερον συνῆλθεν εἰς κοινὴν καὶ νόμιμον Συνέλευσιν διὰ νὰ σκεφθῇ καθ' ὅσον εἰς αὐτὸν ἀνήκεν περὶ τῆς ἐσωτερικῆς του εὐδαιμονίας καὶ τῆς καλῆς ἀρμονίας τῶν τοπικῶν πραγμάτων του.

»Ἐν ταύτῃ τῇ Συνελεύσει ὁ Λαὸς εὐρῶν τοὺς κυρίους Ν. Ζαχαριτζα, Γ. Π. Βλάχου, Χ. Σ. Γαγκάκη καὶ Γ. Πάλλην, ὅτι κατέχουν διὰ τὰς περιστάσεις δύο καὶ τρεῖς κατὰ συνέχειαν χρόνους τὸ ἀξίωμα τῶν Δημογερόντων τῆς Πόλεως ἐναντίον τοῦ ἐλευθέρου πολιτεύματος τῆς Ἑλλάδος, τὸ ὁποῖον δὲν συγχωρεῖ οὔτε εἰς αὐτὰς τὰς ἐπισημοτέρας ἀρχάς, Ἐκτελεστικὸν καὶ Βουλευτικόν, εἰμὴ ἐτήσιον τὴν διάρκειαν, καὶ ἐναντίον τοῦ παλαιοῦ καὶ πατρίου Νόμου τῆς Πόλεως, τὸ ὁποῖον εἶχεν νὰ ἐκλέγῃ καθ' ἔτος τοὺς Δημογερόντας του, καὶ αὐτὴν μάλιστα τὴν ὥραν τοῦ χρόνου, ἐλευθέρᾳ καὶ ὁμοφώνῃ ψήφῳ ἔκρινε συμφέρον εἰς τὴν πολιτείαν του, συντείνον εἰς τὴν ἐλευθερίαν του καὶ κατάλληλον εἰς τὸν Ὀργανικὸν νόμον τῆς Ἑλλάδος, νὰ ἐμποδίσῃ ἀνυπερθέτως τὴν ἐπιπλέον διάρκειαν τούτων τῶν Δημογερόντων· ὅθεν καὶ διὰ τῆς ψήφου τῶν πλειόνων ἐκλέγει Δημογερόντας τῆς πόλεως τοὺς πατριώτας κυρίους Συμεῶν ἡγούμενον Σπυριδωνάτην Στάμον Σεραφεῖμ, Σπυρίδωνα Πατούσαν καὶ Μιχαὴλ Βουζίκην, οἵτινες ἀπὸ σήμερον δυνάμει τοῦ παρόντος ψηφίσματος νὰ ἐνεργῶσιν ὅσα εἰς τὸ ὑπόδηγμα τούτων προσδιορίζονται ἀπὸ τὸν Ὀργανικὸν νόμον τῶν Ἐπαρχιῶν καθήκοντα. Περιπλέον διὰ νὰ μὴ ἠθελεν ἐμφιλοχωρῆ εἰς αὐτὸ τὸ εἶδος τῶν Ἀρχόντων του ὁ ἐχθρὸς εἰς τὴν